Відображення побуту старої інтелігенції після перевороту 1917 року (за комедією «Мина Мазайло»). 11 клас

З плином років змінюється наше життя, змінюються наші погляди на нього, наші звички. І як би ми не намагалися затриматися на місці, побути ще хоч трохи у минулому, нам неодмінно доведеться визнати, що ми трохи запізнилися, і тепер потрібно наздоганяти згаяний час. Саме так сталося з дядьком Тарасом з комедії Миколи Куліша «Мина Мазайло».

Дядько Тарас не одразу з'являється перед нами у п'єсі. Він поки що їде з Києва до родини Мазайлів у Харків, де його, здається, ніхто не чекає. Мина в цей час намагається змінити своє «мужицьке» прізвище на благозвучне російське, щоб мати змогу піднятися по службовій сходинці. Уся родина, окрім Мокія, «схибленого на укрмові», підтримує Мину. Щоб умовити і хлопця, викликають тьотю Мотю з Курська. Ніхтд не хоче бачити дядька Тараса, бо, як каже тьотя Мотя, у нього і «кури по-українському говорять». Так, дійсно, дядько Тарас дуже любить рідну мову, марить роками козакування, весь час згадує героїчні сторінки української історії. Родина вважає, що саме у нього і пішов Мокій.

Приїзд дядька Тараса, здається, був зовсім недоречний для родини Мазайлів. Він не тільки здивував членів сім'ї, а й навіть налякав. Стара інтелігенція, до якої, без сумніву, належить і дядько Тарас, зараз відчуває себе зайвою усюди. Вона хоче відшукати собі місце в житті, знайти якусь опору, але, здається, усі її спроби залишаються марними. Ніхто не хоче повертатися назад, смакуючи байки про козаків, усім байдуже до української мови, до української історії. Люди немов показилися, прагнучи скоріше позбутися навіть згадок про героїчне минуле, їм не до душі славні прізвища їхніх предків. У погоні за грішми та владою вони забули про щирість взаємин, про милозвучність слів, особливо слів власної мови. Тому, як противага байдужості та міщанству, і з'являються у творі Куліша дядько Тарас та його послідовник Мокій.

Дядька дуже хвилює і навіть ображає нерозуміння українцями власної мови. Він здивований тим, що його не розуміють, коли він звертається до людей українською мовою: «Всяке тобі штоками, какає, — приступу немає...». Ось тут і зустрічаються прихильниця усього російського тьотя Мотя і нащадок козацького роду дядько Тарас, щоб розпочати «війну», як вони вже, здасться, робили це багато разів. Старий український інтелігент запевняє тьотю, що Гоголь був українським письменником. Тьотя Мотя ж дуже ображена, що Тарас Бульба в опері співає українською мовою. Від цих слів дядько ледве не втратив мову. Він не може зрозуміти, чому люди вірять вигадкам, як вони не можуть змиритися з тим, що, окрім російської мови, існує ще безліч мов, у тому числі й українська, багата, прекрасна, незрівнянна ні з чим. Його ображає до глибини душі питання тьоті Моті, хто ж такі українці: «євреї, татари, вірмени?». Дядько дістає свою записну книжку і зачитує, що ще у 1596 році був виданий український словник. Це

було у той час, коли росіяни не мали чогось подібного.

Дядько дуже любить свою Батьківщину, навіть занадто. Він пишається славними подвигами козаків і своїми власними предками. І весь час зачитує зі своєї записної книжки якісь записи. Здається, що він вмістив у цю книжку всю історію України. У нього немає ніяких райдужних надій на майбутнє, ніяких мрій — лише самі згадки про часи минулі, про часи козацтва та волі. Він навіть намагається перенести козацькі звичаї у сучасне йому життя. Дуже йому хочеться, щоб головнокомандувача України стали називати головним отаманом, а простих солдатів не інакше, ніж козаками. Він мріє про козацьку вольницю, забуваючи, що неможливо повернутися назад.

Дядько Тарас — один з представників старої інтелігенції, яка хоче повернути минулі часи, забуваючи про те, що життя, як і люди, їхні звички, поняття, змінюється. Смішно читати про його намагання записати усю історію України до своєї книжки, про його «перехрещення» солдатів і їхніх командирів. Так, він з роду козацького, і, звичайно, повинен цим пишатися, повинен вчити своїх нащадків любові до слави нашої землі, до її подвигів, до її героїв. Він хоче це зробити, але не знає як, бо залишився майже сам серед представників нового покоління, не здатного співчувати і розуміти героїчне минуле свого народу. Навпаки, такі люди, як Мина Мазайло, намагаються якнайскоріше забути, що він є вихідцем славного роду і змінити прізвище. Українізація, запроваджувана в 20-х роках XX століття, виявилася черговою забавкою для компартійних функціонерів. «Ілюзія України», яку тоді намагалися створити, виявилася надто нетривкою. Уже недалеко була епоха репресій, голодоморів. Але персонажі «Мини Мазало» ще дискутують, сперечаються, прагнуть щастя та комфорту… Падає чорна завіса.